

PATIËNTENINFORMATIE

Pacemaker

HEILIGHART
ALGEMEEN ZIEKENHUIS LIER

een **hart**
voor zorg

Voorwoord

Je behandelend arts heeft met jou besproken dat je een pacemaker nodig hebt.

Als aanvulling op de uitleg die je reeds kreeg van je cardioloog biedt deze informatiebrochure je bijkomende informatie over de pacemaker, over wat de pacemaker bij een ritmestoornis doet, over de implantatie en over de nazorg.

Verder vind je in deze brochure praktische adviezen voor het leven met een pacemaker.

Bij vragen kan je steeds terecht op de volgende telefoonnummers:

Polikliniek Cardiologie:	03 491 27 41
Verpleegafdeling Cardiologie – B3	03 491 33 91
Spoedgevallen	03 491 29 00
Behandelende arts-specialist	na afspraak

Het ganse team wenst je een spoedig herstel toe!

1. Wat is een pacemaker?

- Een pacemaker is een klein apparaatje dat wordt geplaatst bij patiënten om de regelmaat van het hartritme te bewaken en te sturen. Het stuurt elektrische signalen door naar het hart, zodat het in het normale tempo en ritme blijft pompen.
- Het is dus bedoeld voor mensen die bepaalde hartritmestoornissen (bv. een te traag hartritme) hebben.
- Een pacemaker bevat een batterij die vele jaren meegaat. Hoelang de batterij meegaat, is afhankelijk van hoe frequent de pacemaker je hartritme dient te ondersteunen.

2. Waarom een pacemaker?

- De hartspier trekt samen (pompt) als hij geprikkeld wordt door een elektrisch stroompje. Die prikkeltjes worden zelfstandig door het hart gegeven. Als het hart dat zelf niet meer goed doet, kan een pacemaker uitkomst bieden.
- Ze hebben een sensor die het hartritme bewaakt. Zodra het hartritme dus een afwijking vertoont, geeft de pacemaker (automatisch) een klein stroomstootje af, waardoor het hart weer op het juiste moment samen-trekt.
- Globaal zijn er verschillende soorten pacemakers: je krijgt de pacemaker die past bij je soort hartritmestoornis.

3. Wat is een pacemakerimplantatie?

- De implantatie of plaatsing van de pacemaker is een kleine ingreep onder plaatselijke verdoving.
- Het is een operatie waarvoor je minstens twee nachten wordt opgenomen in het ziekenhuis.
- De pacemaker wordt geplaatst onder de huid, boven de linker- of rechterborstspier of onder de borstspier. Je cardioloog bespreekt met jou aan welke zijde de pacemaker bij jou het best kan ingebracht worden.

4. Hoe bereid je je voor op de opname?

- Je wordt de avond voor je pacemakerimplantatie opgenomen.

- Meld je op het afgesproken uur, aan op de opnamedienst.
- Je krijgt een kamer toegewezen op de verpleegafdeling Cardiologie, waar je opgenomen wordt.
- De ochtend van je pacemakerimplantatie mag je niets meer eten of drinken. Dit blijft zo tot na de plaatsing van de pacemaker.
- Gebruik je bloedverdunners zoals Sintrom®, Marevan®, Marcoumar®, Xarelto®, Pradaxa® of Eliquis®? Dan heeft je cardioloog je gemeld wanneer je hier (tijdelijk) mee moet stoppen. Aspirine –preparaten, Plavix® of Brilique® mogen tenzij anders gemeld, verder ingenomen worden.

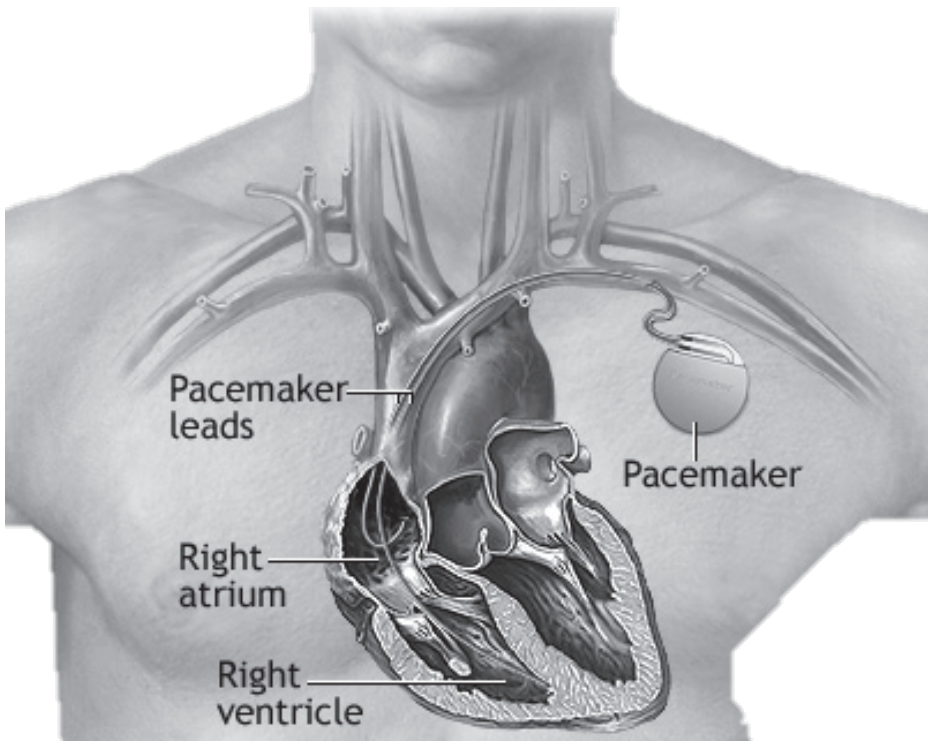
5. Voorbereiding op de pacemakerimplantatie?

- Op de afdeling begint de voorbereiding voor de plaatsing van je pacemaker.
- Ongeveer een uur voor de ingreep krijg je een operatieschort aan. Sokken, onderbroek en pyjamabroek kan je tijdens de ingreep aanhouden.
- Je wordt verzocht sieraden af te doen. Je kan je eventuele bril, gehoorapparaat of gebitsprothese blijven dragen.
- Op de afdeling zal de verpleegkundige bij je, de dag van opname een katheter inbrengen in je linkerarm.
- Voor de ingreep wordt preventief antibiotica toegediend om infecties te voorkomen. Mogelijk krijg je na de ingreep nog enige keren antibiotica toegediend.
- Tegelijkertijd wordt een bloedafname uitgevoerd en wordt er een ECG (of hartfilmpje) genomen. Soms wordt er ook een longfoto genomen.
- De dokter schrijft soms een kalmerend middel voor dat je mag innemen voor de ingreep.

6. Hoe verloopt de ingreep?

- Je krijgt eerst een korte uitleg over wat er gaat gebeuren.
- Hierna word je van de verpleegafdeling Cardiologie naar de operatiekamer gebracht.
- De plaatsing gebeurt meestal onder plaatselijke verdoving.
- Nadat je hebt plaatsgenomen op de onderzoekstafel wordt de regio onder het sleutelbeen ontsmet en afgedekt met steriele doeken.
- Om het apparaatje van de pacemaker te kunnen plaatsen, maakt de vaatchirurg een insnede van vijf à tien centimeter in de huid onder het sleutelbeen.

- Onder de huid maakt hij een 'pocket'; dat is een ruimte waarin de pacemaker precies past. Vervolgens schuift de cardioloog via de sleutelbeender één of twee elektroden naar de juiste plek in het hart. De juiste plaats wordt door middel van elektrische analyse en radiografie bepaald.
- De elektroden worden vervolgens ter hoogte van de schouder aan de pacemakerbatterij gekoppeld. Die pacemakerbatterij wordt dan onder de huid geplaatst.
- Vervolgens hecht de vaatchirurg de wonde en wordt deze afgedekt met een steriel verband.
- De pacemakerimplantatie is wat onaangenaam, maar niet pijnlijk.
- De plaatsing van de pacemaker duurt ongeveer één à anderhalf uur afhankelijk van het type procedure. Dit hangt sterk af van het type pacemaker dat je krijgt. Met name het aantal elektroden dat geplaatst moet worden is daarbij van belang.

7. Na het onderzoek, op de afdeling

- Na de plaatsing van de pacemaker word je terug naar je kamer gebracht. Je kan dan jouw familie (of begeleiding) bellen om hen te melden dat de implantatie achter de rug is.
- Onmiddellijk bij je terugkomst mag je drinken en eten.
- Je blijft ongeveer acht uur in bed liggen.
- Het hart moet de tijd hebben om de elektrode in de hartwand te laten vastgroeien. Daarom is het belangrijk om geen plotselinge rek- en/of strekbewegingen te maken met je armen, schouders en borstkas.
- We vragen je dan ook om de arm, aan de zijde van de pacemaker zo weinig mogelijk te gebruiken. Een draagdoek waarin je arm kan rusten, moet hier ook toe bijdragen. Deze blijft gedurende 24 uur aan.
- De verpleegkundige op de verpleegafdeling controleert de wonde en meet je bloeddruk en hartfrequentie.
- De werking van de pacemaker en je hart wordt nagegaan met de hartbewakingszender (telemetrie) die bij je wordt aangelegd.
- Soms wordt, de eerste uren na de ingreep een zware zandzak geplaatst ter hoogte van de wonde. Dit is om bloeditstorting te voorkomen. Of dit al dan niet nodig is, is afhankelijk van het verloop van de operatie en wordt beslist door de arts.
- Je kan wat ongemak hebben van de wonde, of je ervaart misschien zelfs pijn. Meld dit aan je arts of verpleegkundige. Indien nodig kan de arts je pijnmedicatie voorschrijven.
- De dag na de plaatsing van de pacemaker gebeuren nog enkele, andere controles: er wordt een elektrocardiogram (ECG of ‘hartfilmpje’) gemaakt, er wordt een röntgenfoto genomen op de dienst Medische Beeldvorming en de werking van de pacemaker wordt eventueel opnieuw gecontroleerd.
- Je voelt zelf niet dat de pacemaker werkt. De pacemaker werkt met een lage energiestroom; alleen het weefsel van het hart is hier gevoelig voor.
- Tijdens je verdere verblijf mag je verder gewoon eten en drinken.
- Wanneer je gestopt bent met Sintrom®, Marevan®, Marcoumar®, Xarelto®, Pradaxa® of Eliquis® (bloedverdunners), dan is het belangrijk na de ingreep deze medicatie weer te hervatten. Je cardioloog zal je het precieze tijdstip melden.

8. Je wonde, na het onderzoek

- De wonde waar de pacemaker is ingebracht, werd na de operatie steriel afgedekt.
- De verpleegkundige controleert op de verpleegafdeling, het wondverband. Hij/zij brengt een wondverband aan dat het je mogelijk maakt om te douchen. Dit verband mag ter plaatse blijven tot de eerste controle bij je huisarts na tien dagen.
- De wonde kan nog een aantal dagen gevoelig blijven. Dit is normaal.
- Mogelijk kan een bloeduitstorting ontstaan. Deze trekt vanzelf weer weg, maar kan langer dan een week zichtbaar zijn.
- Je huisarts mag de draadjes tien dagen na de operatie verwijderen, tenzij je cardioloog dit anders voorgeschreven heeft.

9. Naar huis

- Na een technische controle van de pacemaker, het maken van een röntgenfoto en een ECG of 'hartfilmpje' mag je in overleg met de cardioloog naar huis.
- Bij een temperatuursverhoging, waardoor je temperatuur hoger wordt dan 38.5°C raadpleeg je best je huisarts.
- Dit dient ook te gebeuren (ook in avond- en nachturen en tijdens het weekend en feestdagen) als:
 - Er ernstig bloedverlies uit de wonde optreedt
 - De wonde erg lekt of er rood en ontstoken uitziet
 - De wonde erg pijnlijk blijft
 - Je schokjes in de buik of ter plaatse van de wonde voelt
 - Je flauw viel
 - Je pijn op de borst bemerkt
 - Je langdurige last heeft van de hik

10. Waar moet je thuis aan denken?

- Probeer de arm aan de kant van de pacemaker de eerste maand niet boven schouderhoogte te bewegen. Voor een goede genezing vermijdt je ook best om zware voorwerpen te heffen.
- Na één maand volgt een eerste controle bij je cardioloog. Je krijgt deze afspraak mee bij ontslag.

- Nadien zal je om de zes à negen maanden op controle komen, tenzij je behandelende cardioloog daar samen met jou anders over beslist.
- Rijd je met de auto? Dan geldt een wettelijk rijverbod tot aan de eerste controle, één maand na de ingreep. Ook het dragen van een veiligheidsgordel blijft daarna verplicht!
- Je cardioloog adviseert je om de eerste zes weken geen fysieke sport te beoefenen. Na één week mag je wel weer fietsen en wandelen. Contact-sporten (bv. judo, boksen) kunnen beter niet meer worden beoefend.

11. Wat kan ik wel, wat kan ik niet?

Veel patiënten zijn na een ingreep aan het hart erg onzeker over hun lichaam. Maar vaak kan en mag je meer dan je denkt. Op veel gebieden zal je leven er weer heel normaal uitzien.

Mag ik een GSM gebruiken?

- Ja, maar zorg ervoor dat de GSM nooit rechtstreeks tegen de pacemaker wordt gehouden (bijvoorbeeld niet dragen in het bovenste zakje van je hemd of in de binnenzak van je kostuumvestje).
- Als je belt, gebruik je GSM dan aan je linkeroor als de pacemaker rechts werd geïmplanteerd (en andersom).

Mag ik op een luchthaven door een metaaldetector (of door een anti-diefstalsysteem) lopen?

- Ja, maar vertel de veiligheidsmedewerkers altijd dat je een pacemaker draagt. Immers, de metaaldetector kan worden geactiveerd door het metalen omhulsel van de pacemaker. Volg vervolgens de instructies van de veiligheidsmedewerker.

Is het gebruik van de meeste huishoudelijke apparatuur en kantoorapparatuur een probleem?

- Neen, broodrooster, magnetron, mixer, tv, elektrische garagepoorten, stofzuiger, elektrische kachel, elektrisch deken ... vormen geen probleem.
- De normale afstand tijdens het koken aan een inductievuur vormt geen probleem.

Heb ik door mijn pacemaker seksuele beperkingen?

- Neen, deze inspanning is te vergelijken met de inspanning die geleverd moet worden bij het bestijgen van een twee verdiepingen hoge trap: de hartslag neemt toe en de bloeddruk stijgt.
- Dus, als je zonder problemen twee verdiepingen kunt trappen lopen, dan geldt voor jou geen beperking.

Blijft de pacemaker – ook als de batterij bijna leeg is – verder werken?

- Ja, je cardioloog kan precies bepalen hoeveel energie de batterij nog heeft. Je hebt hiervoor regelmatig controles.
- Je cardioloog kan je vertellen hoe lang je pacemaker naar schatting zal meegaan.

De volgende medisch-technische onderzoeken vormen geen probleem:

- Gewone RX-foto, CT-scan, echografie, bezoek aan de tandarts en het gebruik van een boor (pneumatische motor), een laser -behandeling bij de oogarts.

Volgende zaken vormen WEL een probleem:

- Voor wat betreft medisch-technische onderzoeken: MRI-onderzoek, niersteenverbrijzelaar en een behandeling met elektrische stroom
- Beroepsmatig: elektrisch lassen, zware elektrische motoren (magnetisch veld), radar op schepen, hoogspanningscabine, krachtige zendapparatuur, ...

Als je na het lezen van deze infobrochure nog vragen heeft in verband met dit onderzoek, aarzel niet ze te stellen aan je behandelende arts of verpleegkundige.

© 2021 HeiligHartziekenhuis

HeiligHartziekenhuis | Mechelsestraat 24, 2500 Lier | www.heilighartlier.be
T: 03/491 23 45 | Afspraken 03/491 27 20 of via mijnzorg.heilighartlier.be